



Comisia mediu și dezvoltare regională

R A P O R T

cu privire la audierile publice privind implementarea Legii nr. 209/2016 privind deșeurile

În conformitate cu articolele 22 și 49¹ din Regulamentul Parlamentului și Planul de activitate pentru trimestrul IV al anului 2019, Comisia mediu și dezvoltare regională a organizat la 24 septembrie curent audieri publice pe marginea implementării Legii nr. 209/2016 privind deșeurile, la care au participat reprezentanții Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Academiei de Științe a Moldovei, Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, Agenției de Mediu, Congresului Autorităților Locale din Moldova, administrației publice locale, agenții economice din domeniul gestionării deșeurilor, precum și membrii organizațiilor de mediu.

Din cauza neparticipării la dezbateri a reprezentanților Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, responsabili de prezentarea informației asupra subiectului abordat, contrar prevederilor art. 104 din Constituția RM, Legii cu privire la Guvern nr. 136/2017, precum și art. 25 din Regulamentul Parlamentului nr. 797-XIII/1996, raportul cu privire la implementarea Legii nr. 209/2016 privind deșeurile a fost prezentat de către președintele Comisiei parlamentare de profil.

Potrivit acestuia, managementul conform și durabil al deșeurilor este una dintre problemele prioritare pentru Republica Moldova. La moment, gestionarea ineficientă a deșeurilor în țară afectează grav starea tuturor componentelor de mediu: apelor de suprafață și subterane; solurilor, aerului, biodiversității, sănătății publice, ca rezultat al condițiilor antisănătate ale depozitelor de deșeuri și al potențialului lor de a deveni focare de infecții, dezvoltării agriculturii, ca rezultat al folosirii solului pentru depozite de deșeuri, dezvoltării turismului, ca rezultat al știrbirii imaginii generale asociate cu depozitele de deșeuri și cu mirosul neplăcut ce se emană de la acestea. Problemele existente în acest domeniu la nivel național și local sunt:

- lipsa actelor normative secundare pentru aplicarea legislației și celor mai bune practici europene în domeniu;
- lipsa interesului și capacităților instituționale la nivelul autorităților publice centrale și locale de a gestiona domeniul dat;
- lipsa unei viziuni de regionalizare și abordare a problemei la nivel național a dus la suspendarea implementării mai multor proiecte finanțate de partenerii de dezvoltare (BEI, BERD, UE, etc.);
- lipsa unui concept privind atragerea investițiilor străine în domeniu;
- lipsa unei metodologii privind tarifele și compensarea unor costuri pentru păturile social vulnerabile, precum și autoritățile care trebuie să adopte aceste tarife.

În raport s-a menționat, că actualmente, sistemul de management al deșeurilor se caracterizează prin servicii existente slab dezvoltate sau lipsa lor; creșterea constantă

a cantităților de deșeuri; lipsa capacității de evacuare a deșeurilor; lipsa de echipamente pentru colectarea și transportarea deșeurilor; lipsa sistemelor de reciclare organizate; grad scăzut de conștientizare a publicului cu privire la gestionarea deșeurilor și impactul acestora asupra sănătății populației (sarcina, care trebuie realizată activ de către ONG); atitudinea iresponsabilă a autorităților față de problema deșeurilor; implicarea politicului la nivel local, care influențează tarifele și normativele per persoană.

Conform datelor statistice, anual Republica Moldova generează aproximativ 4 mln tone de deșeuri, dintre care doar 600 000 tone de deșeuri solide menajere sunt reutilizate. În anul 2018, prin intermediul serviciilor de salubritate, din localitățile urbane au fost transportate la depozite de deșeuri menajere solide circa 2966,6 mii metri cubi de deșeuri, în 2009 această cifră a constituit 2210 mii m³ de deșeuri. Conform structurii morfologice, deșeurile în Republica Moldova se clasifică ca deșeurile cu randament caloric scăzut – hârtie, carton, lemn, plastic, textil, sticlă, deșeuri alimentare, deșeuri de origine animală. În Republica Moldova deșeurile menajere solide se stochează în cca 1160 depozite cu suprafața de 1236 ha, 70% din ele sînt exploatate de aproximativ 20-30 de ani, avînd un grad de uzură de 80-100%. 1147 de gunoiști situate în mediul urban și cel rural nu corespund cerințelor legislației de mediu, adică nu sunt autorizate, funcționează în lipsa avizului expertizei ecologice de stat și avizului sanitaro-epidemiologic. Anual sunt depistate peste 1000 de gunoiști stihiiice.

Cadrul normativ existent la acest capitol este unul relevant și pertinent. Astfel, Legea nr. 209/2016 privind deșeurile a fost adoptată de către Parlament la 29 iulie 2016 și a intrat în vigoare la 29 decembrie 2017. Prin această lege s-a propus aproximarea legislației naționale de mediu la directivele Uniunii Europene, în special transpunerea Directivei cadru 2008/98/CE privind deșeurile, care are drept scop prevenirea și reducerea efectelor adverse generate de producerea și gestionarea deșeurilor, prin metode și procedee ce nu pun în pericol mediul înconjurător, sănătatea populației și alte organisme vii.

Analizînd acest document, s-a constatat că conform Legii privind deșeurile, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi Guvernul urma:

- să elaboreze și să prezinte Parlamentului propuneri pentru aducerea actelor legislative în concordanță cu prezenta lege;
- să elaboreze și să aprobe Programul național privind gestionarea deșeurilor;
- să asigure stabilirea graduală a mecanismului de implementare a responsabilității extinse a producătorului (art. 13), inclusiv:
 - să asigure elaborarea și aprobarea metodologiei cu privire la *etichetarea și marcarea produselor cu simboluri care indică faptul că produsul face obiectul unei colectări separate de către producători de produse*,
 - să asigure mecanismul ca producătorii de produse să organizeze sistemele individuale sau colective de gestionare a fluxurilor de deșeuri respective și să asigure evidența punerii la dispoziție pe piață a produselor, acțiuni care nu au fost realizate.

De asemenea, printre obiectivele politicii de stat pentru asigurarea nivelului înalt de eficiență a folosirii resurselor în Lege sunt trasate următoarele:

- **pînă în 2018** – *introducerea sistemelor de colectare separată a hîrtiei, sticlei, metalelor și maselor plastice cu respectarea normei că deșeurile sînt păstrate separat și nu se amestecă cu alte deșeuri sau materiale cu proprietăți diferite;*
- **pînă în 2020** – *pregătirea pentru reutilizarea și reciclarea deșeurilor, cum ar fi, cel puțin, hîrtia, sticla, metalele și masele plastice provenind din produsele casnice*

și, eventual, din alte surse, indicator care se va mări la un nivel minim de 30% din masă totală;

- **pînă în 2020** – pregătirea pentru reutilizare și alte operațiuni de valorificare materială, care utilizează deșeuri pentru a înlocui alte substanțe, deșeuri nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări, cu excepția materialelor geologice naturale, care se mărește la un nivel minim de 55% din masa totală;
- **începînd cu 1 ianuarie 2018** ambalajul fabricat și comercializat să fie suficient de biodegradabil, să conțină minimul de substanțe nocive; să permită mai multe rotații în condiții normale de utilizare preconizate;
- **începînd cu 1 ianuarie 2018 se interzice** punerea la dispoziție pe piață a bateriilor de tip „nasture” cu un conținut de mercur de cel mult 2% din greutate;
- **începînd cu 1 ianuarie 2020 se interzice** punerea la dispoziție pe piață a bateriilor și acumulatorilor portabili destinați utilizării **în uneltele electrice fără fir**, care conțin cadmiu într-o proporție mai mare de 0,002% din greutate;
- **începînd cu 1 ianuarie 2019 se interzice** utilizarea/comercializarea pungilor de transport fabricate din plastic, cu sau fără mîner, cu grosimea peretelui egală sau mai mare de 50 de microni, furnizate consumatorilor la punctele de vînzare de bunuri.

Cu părere de rău, aceste obiective nu au fost atinse sau au fost realizate parțial. În afară de legea nominalizată, viziunea strategică a managementului deșeurilor este reflectată și în Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013 - 2027, aprobată prin Hotărîrea de Guvern nr. 248/2013. Printre acțiunile, care au fost propuse pentru a fi realizate se numără: implementarea sistemelor de colectare selectivă în toate localitățile, precum și a facilităților de sortare, compostare și reciclare; constituirea asociațiilor regionale de management al deșeurilor dezvoltarea stațiilor de transfer (4-7 stații per raion); construcția a 7 depozite de deșeuri menajere solide la nivel regional; construcția a 2 stații pentru tratarea mecanico-biologică; creșterea gradului de tratare, reutilizare, reciclare a diferitor tipuri de deșeuri. Bugetul prevăzut pentru realizarea acțiunilor Strategiei a constituit 2.251.250.827 lei, însă pînă astăzi nu a fost publicat vreun raport privind implementarea acțiunilor prevăzute pentru anii 2014-2018.

Analizînd cele menționate, Comisia constată că anume implementarea actelor normative existente ar permite dezvoltarea durabilă în domeniul deșeurilor. Iar pentru aceasta trebuie utilizate cele mai eficiente opțiuni de gestionare a deșeurilor și anume: prevenirea producerii de deșeuri, ce se poziționează în partea superioară a ierarhiei și constă în încetinirea și inversarea în cele din urmă a ratei de creștere a deșeurilor și a proprietăților periculoase ale deșeurilor generate; reutilizarea deșeurilor, care se referă la utilizarea deșeurilor ca materii prime secundare, fără prelucrare suplimentară și reciclarea deșeurilor, care se referă la utilizarea deșeurilor ca materii prime secundare cu prelucrarea ulterioară a acestora. Și doar deșeurile nerecuperabile și nebiodegradabile ar putea fi eliminate prin metode care nu periclitează sănătatea oamenilor și fără utilizarea unor procese care pot fi dăunătoare pentru mediu.

Anume de aceea, cînd Ministerul de resort a venit cu propunerea de a promova în regim de urgență în ambele lecturi, fără consultări publice, proiectul de lege pentru modificarea legii deșeurilor pentru a permite incinerarea și coincinerarea acestora, mai multe organizații de mediu, inclusiv și membrii Comisiei parlamentare de profil s-au

expus împotriva acestei inițiative, invocând că incinerarea este o metodă învechită de eliminare a deșeurilor, o metodă foarte costisitoare și poluantă.

În cadrul discuției, reprezentanții consiliului local Rezina, invitați la Comisie, au confirmat argumentele expuse împotriva incinerării, deoarece locuiesc în strânsa apropiere cu Uzina de ciment din orașul respectiv, care de-a lungul anilor a incinerat anvelope, poluând aerul, solul și apa. De asemenea, după părerea acestora, există o legătură strânsă a activității acestei uzini și creșterea numărului îmbolnăvirilor cu cancer a cetățenilor din această regiune. Totuși, unii membri ai societății civile, prezenți la ședință s-au expus în susținerea metodei de incinerare, motivând decizia prin faptul că, 30% din deșeuri generate în Republica Moldova, cum ar fi: pampersuri, șervețele umede, deșeuri medicale, hîrtia contaminată, altele, pot fi eliminate doar prin incinerare, iar pînă la modificarea legislației a existat un gol legislativ care trebuia înlăturat.

În cadrul dezbaterilor s-a menționat și despre obiectivele europene privind gestionarea deșeurilor. Astfel, la 9 iulie 2015, Parlamentul European, a adoptat Rezoluția privind Tranziția spre Economia Circulară”, în care a trasat obiectivele obligatorii privind prevenirea generării deșeurilor, accentul fiind pus pe reciclarea și reutilizarea deșeurilor, precum și eliminarea subvențiilor pentru incinerarea de orice tip. Rezoluția stabilește obiective pentru reciclare a deșeurilor municipale de 50% pînă în 2020, de 60% pînă în 2030 și de 65% pînă în 2035. În ianuarie 2017 Comisia Europeană a publicat o comunicare în care a prezentat un șir de recomandări statelor membre privind gestionarea deșeurilor favorizînd reciclarea și descurajînd varianta incinerării. Comisia Europeană a recomandat introducerea unui moratoriu pe construcția de noi facilități de incinerare și închiderea celor vechi sau ineficiente.

Directiva UE 2018/851 a Parlamentului European din 30 mai 2018 de modificare a Directivei 2008/98/CE privind deșeurile, propune în calitate de instrumente economice pentru aplicarea ierarhiei deșeurilor, introducerea unor taxe pe incinerare și eliminarea schemelor de subvenționare a incinerării deșeurilor.

Ca concluzie, toți participanții la audieri publice s-au pronunțat pentru necesitatea întreprinderii unor acțiuni concrete și urgente pentru implementarea legislației în domeniul deșeurilor în vederea dezvoltării infrastructurii pentru colectare selectivă, transportare, reciclare și reutilizare, punerea în aplicare a mecanismelor economico-financiare pentru implementarea principiului “responsabilitatea extinsă a producătorului”, organizarea și susținerea campaniilor de sensibilizare a opiniei publice pe marginea problemelor de mediu și influenței negative pe care o au în acest proces deșeurile, consolidarea eforturilor părților implicate în gestionarea deșeurilor.

În final, s-a luat act de raportul prezentat, de intervențiile participanților la dezbateri, precum și de opiniile deputaților Comisiei medii și dezvoltare regională. De asemenea, s-a propus, examinarea oportunității organizării audierilor publice privind problema deșeurilor în teritoriu.



Violeta IVANOV
Președintele Comisiei